

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXXX. Idem demonstratur de alia (si tamen alia) ratione, quam
Terillus prosert q. 47. n. 15. necnon de rationibus Medinæ, Sanchez,
Bassæi, Spinnulæ, Moyæ, aliorumque Probabilistarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

926 Respondeo 2°. distinguendo majorem, eamque negando, loquendo de sola probabilitate reflexa, stante cum minori probabilitate directa: cum ne quidem vera sit de quacumque probabilitate directa, ut videbitur c. 82.

927 Respondeo 3°. negando minorem, utpote quæ non solum non est probabilior, sive auctoritatem spectes, sive rationem, sed ne quidem practicè probabilis est; & si fortè speculativè probabilis sit, minimà ad summum probabilitate probabilis est, uti demonstrant auctoritates & rationes à nobis deductæ. Quæ auctoritates adeò prævalent auctoritati noviorum Probabilistarum, ut eam prorsus offuscet & absorbeant. Et idem est de rationibus nostris, comparatis cum rationibus Terilli; ex quarum statèrta justa (ad quam eas appendimus) liquiddò apparet, eas non solum inveniri incomparabiliter minùs habentes, sed & omninò debiles, ruinosas, & ducentes in præcipitium.

CAPUT LXXX.

Idem demonstratur de alia (si tamen alia) ratione, quam Terillus profert q. 47. n. 15. necnon de rationibus Medina, Sanchez, Bassi, Spinula, Moya, aliorumque Probabilistarum.

928 **U**ltra octodecim rationes jam profligatas, Terillus loco citato sic discurret: omnis opinio probabilis de honestate operis habet vim deobligandi, non solum quando directè existit in mente operantis, & enuntiat operationem hinc & nunc ponendam esse bonam, adeòque conscientia operantis dicat operationem illam esse honestam; sed etiam quando reflexè consideratur, dum quæritur, ad quid teneamur in casu incertitudinis & probabilitatis, faventis utrique parti contradictionis. Omnis enim opinio probabilis excusans, præbet argumenta longè potiora, ad dicendum quòd, omnibus consideratis, hinc & nunc nulla detur obligatio onerans, quam ulla opinio probabilis gravans præbeat ad inferendum, quòd ullà obligatione hinc & nunc premamur ad abstinendum ab opere, ut fusè ostensum est, tum in hoc, tum in tract. de consc. prob. q. 22. & 23.

Respondeo id torum falsissimum esse. Prorsus ergo negandum antecedens, & id quod assumitur ad ipsius probationem. 1°. quia si assumptum illud verum esset, minima probabilitas pro libertate majorem vim haberet ad deobligandum, quàm minima probabilitas pro lege haberet ad obligandum. Quod est ab Ecclesia damnatum in tertia propositione ex damnatis ab Innocentio XI. Ad cuius præcipitium ducit doctrina illa Terilli.

929 2°. quia, ut bene arguit Thyrsus Gonzales differt. 14. n. 118. secundam doctrinam illam, hoc ipso quòd unus vel quatuor Authores, ex iis qui dicuntur à Probabilistis facere opinionem probabilem, affirmarent ali-

quem contractum esse licitum, redderent illum licitum, non solum iis quibus opinio illa probatur, tamquam vera, sed & prorsus omnibus iis etiam quibus improbat, & à quibus judicatur falsa, legique divinæ contraria. At istud est falsissimum. Quis enim dedit hoc privilegium uni, vel quatuor hominibus fallibilibus, ut hoc ipso quòd probabiliter judicaverint aliquem contractum esse licitum, omnes possint illum licitè exercere, etiamsi viderent plures & longè plures, & graviores Authores, cum fundamento longè validiore, asserere esse illicitum? Quis non videat esse absurdum, quòd unus vel quatuor illi Authores, longè minoris notæ, cum debilibus armis rationis pugnantes pro libertate, prævaleant longè pluribus Authoribus, longè majoris notæ, pro lege pugnantibus cum armis rationis longè validioribus? Quis credat opiniones omnes faventes carni & sanguini, hoc ipso quòd aliqui Casuista eas tenuerint, à Deo habere privilegium eximendi ab obligatione legis; nullam autem opinionem faventem divinæ legi, etiamsi longè plures & graviores eam tenuerint, à Deo habere vim obligandi ad istius legis observantiam? Illa asserere, & sic differere, non tam est philosophari, quàm nugari; nec tam uti ratione, quàm abuti; nec docere, uti decet Christianos: cum hoc asserere puderet Ethnicos. Non sic certè differuit S. Thomas, qui (præter loca superius laudata) in Cantica sic scripsit: *Esse quòd multi Magistrorum dicant hoc, & multi alii opinantur in contrarium; hoc ipso mortale ab Augustino omnium Doctorum maximo judicatur. quòd quis incertitudinis periculo, aut peccati mortalis discrimini se committit.*

3°. opinio minùs probabilis pro libertate, concurrens cum probabiliore ex adverso stante pro lege, efficere non potest, ut lex divina non existat (divinæ namque legis existentia à nostris non dependet opinionibus) neque ut non sit sufficienter applicata iis qui ex fundamento auctoritatis & rationis longè validiore, prudenter judicant, ut judicare debent legem illam existere. Satis namque applicatur per prudens iudicium de existentia ipsius, saltem ad hoc ut quisque teneatur abstinere ab eo quod prohibet, sive in vim ipsius, sive in vim regularum generalium prudentiæ, ut in superioribus satis est demonstratum. Rationes verò Terilli in contrarium, tum in Reg. mor. tum tract. de conscientia probab. prorsus contritæ sunt & earum imbecillitas demonstrata.

Nec solidiores sunt rationes Medina, Sanchez, Caramuelis, Bassi, Vidal, Spinula, &c. ut videre est apud Mercorum & Fagnanum, qui iis adæquatè respondent. Quod enim (præter soluta in superioribus) aiunt probabilisticam doctrinam suam esse benigniorem, eoque titulo nostræ præferendam, juxta L. *benignius ff. de legibus benignius leges interpretanda sunt.* Et L. *semper ff. de reg. juris semper in dubis*

benigniora preferenda sunt. Et cap. fin. de tran-
act. : *Opinio benignior & suavior preferri de-
bet.* 2°. doctrinam nostram aperire viam in-
numeris scrupulis. 3°. relaxandam, quan-
tum fieri potest, doctrinam austeritatem, ho-
minesque benignè tractandos, ut ipsis suavius
reddatur jugum Domini. 4°. divinam providen-
tiã cautum, unicam non esse moralium ope-
rationum viam, sed duas, ita ut utramvis
inierint homines, à peccato excusentur. Si e-
nim unica foret, plures essent rebelles, potiùs
quàm eam inirent. 5°. Dei non interesse,
quòd unam vel alteram homo sequatur opi-
nionem, dummodò sequatur probabilem: cum
Deo nullum inde damnum proveniat, nec ali-
ud ipse velit, nisi ut mandatum suum non
violetur. Quod non fit, dum probabilem se-
quitur quis opinionem. 6°. obligationem in
dubiis tutiora sequendi, nullo contineri præcep-
to Decalogi. 7°. qui probabilior pro lege
sequitur opinionem, sic discurrere potest: cum
videam multos homines prudentes existimare
non dari obligationem abstinendi à tali actio-
ne; sibi proinde licitum eam ponere: non est
rationi consonum, ut ego ex mea peculiari
opinione sim obligatus ad id, ad quod alii non
tenentur. Lex enim debet esse communis, &
æquè obligans omnes. 8°. si non esset licitus
usus opinionis minùs probabilis de licito, nec
licitus esset usus opinionis probabilioris. Cum
operans æquè in uno, atque in altero casu ex-
ponatur periculo faciendi contra legem, ut
932 arguit Moya in select. tr. 1. q. 5. §. 3. Hæc
(inquam) & similia nihil prorsus habent soli-
ditatis, sed ejusmodi sunt, ut cuicumque
Probabilitatè similia alleganti, cum Arnobio
l. 7. contra Gentes reponere liceat: *Hominum
mibi scita pronuntias, & ceci animantis inven-
ta. Ego autem ...* Ad decidendam rem tanti
momenti, unde vitæ totius honestas & salus
æterna dependet, non malefutas rationes
purè humanas postulo, sed *audire desidero,
aut aliqua è celo lapsum, aut, quod magis res
poscit, principium aliquod communi hominum
sensui naturaliter inspiratum, quod presentem
controversiam, non sequitur, sed insigniter illu-
stret, aut etiam ejusmodi testimoniorum fidem,
quibus ipsa, ut ita dicam, lux veritatis assistat.*

933 Talia non esse novissima argumenta illa, satis
(ex hæcenus dictis) perspicuum est, at-
que ex responsione ad singula magis perspi-
cium fiet.

934 Ad primum ergo respondeo, probabilisti-
cam doctrinam sic benignam esse benignitate
carnali & mundanã, ut benigna non sit beni-
gnitate spiritali & christianã. Quia sic hu-
manæ indulget fragilitati, ut nimium faveat
laxitati, morumque dissolutioni. Cujusmodi
opiniones reverà malignæ sunt potiùs quàm be-
nignæ, ob ea quæ dixi Proleg. 1. c. 9. Hujus-
modi proinde doctrinam contrariæ non præfert
benignissimus Spiritus Christi; immò contrariæ
doctrinæ concinens Matth. 10. ait: *Non veni
pacem mittere, sed gladium.* Et Matth. 5. *Esto con-*

Tom. 1.

sentiens adversario tuo, ne tradat te Judici, &c.
Non dicit, esto consentiens cupiditati, vel car-
nali libertati tuæ, sed *adversario tuo*, adversario
proinde ejusdem tuæ cupiditatis & libertatis. Ut
enim Beda l. 1. in Luc. c. 55. *adversarius noster
est sermo Dei, contrarius nostris carnalibus desi-
deriis in presenti vita.* Et ante Bedam Ambros.
l. 12 in c. 12. Lucæ: *Est adversarius noster, omnis
virivis usus, & Apostolicus & Propheticus sermo,
qui nos ad asperiora præcepta, & durioris vite do-
cumenta constringit; cui convenit nos consentire,
ne utique iradamur Judici, &c.* Et Aug. serm. 1.
de verb. Do. c. 3. *Quæramus istum adversarium,
cui debeamus consentire, ne tradat nos Judici, &
Judex Ministro: quæramus illum, & consentia-
mus illi. Si peccas, adversarius tuus est sermo
Dei ... adversarius est voluntatis tuæ, donec fiat
auctor salutis tuæ. O quam bonus adversarius,
quam utilis adversarius! non querit voluntatem
nostram, sed utilitatem. Adversarius est nobis,
quandiu sumus & ipsi nobis. Quandiu tu tibi ini-
micus es, inimicum habes sermonem Dei. Esto tibi
amicus ... concordas cum ipso.* Ergo verè sibi be-
nignus, qui, in æquali vel majori pro tali adver-
sario probabilitate, concordat cum ipso, Dei
legem implendo, & à contrario abstinendo.

Jura verò objecta non faciunt ad rem præ-
935 sentem. Procedunt enim in dubiis facti, &
in pœnis infligendis, ut exponit Glossa ad reg.
55. juris. Et quia, *cum sunt partium jura ob-
scura, reo potiùs est favendum quàm actori.*
Reg. 11. juris in 6. Id enim tutius est. Quia
si Judex tunc faveret actori, exponeret se pe-
riculo condemnandi innocentem (quod est in-
trinsecè malum) favendo verò reo, solum ex-
ponit se periculo absolvendi delinquentem.
Quod non est intrinsecè malum: cum & Deus,
& Suptemi Principes sæpè delinquentes abso-
lvent.

Vel procedunt in casu, quo leges, secun-
936 dùm rigorem proprietatemque verborum,
certis in circumstantiis injustitiam vel absur-
ditatem continerent. Quo casu in sensu potiùs
improprio benignè sunt interpretandæ,
juxta l. 19. ff. de legib. *In ambigua voce legis,
ea potiùs accipienda est significatio, qua vitio
caret; præsertim cum voluntas legis ex hoc col-
legi possit.*

Vel denique per benignam opinionem, eam
937 ibi Jurisperiti intelligunt, non quæ favet cu-
piditati, sed quæ favet pietati, ut viduis, pu-
pillis, egenis, & peregrinis. Vel etiam quæ
favet testamento, matrimonio, religioni, aut
sacramento.

Ad secundum respondeo contrarium esse
938 verum: quia doctrina nostra (teste Clem. V.
clement. c. 17. de verb. signif.) sedat potiùs
scrupulos, conscientiaque remorsus. Ibi nam-
que Pontifex dicit, quòd *in dubiis, ad vi-
tandos graves conscientia remorsus, pars secu-
rior est tenenda.* Idque experientia compro-
barur: fideles enim primitivæ Ecclesiæ tot con-
scientia scrupulos & remorsus passi non sunt,
ac modò: quia per mille & amplius annos

VVVVV 2

secuti sunt regulam de securiori via in dubiis sectanda.

- 939 Ad tertium respondeo 1°. homines benignè tractandos, sicut Christus omnium benignissimus eos benignè tractavit, non fovendo, sed frænando cupiditatem & concupiscentiam ipsorum, nec laxando habenas carnali libertati, sed eam constringendo salutaribus ligaturis Evangelii sui.
- 940 2°. sic relaxandam nimiam doctrinæ austeritatem, ut non inducatur nimia laxitas (quam inducit licentiosa probabilitas) sed utrumque extremum sic vitandum, ut animarum Directores, nec per duritiam hominum animas exasperent; nec per summissionem insolentes & elatos efficiant, ut Nazianzenus ait orat. 3. Vide quæ dixi Prolegom. 1. c. 9. & Prolegom. 2. c. 18.
- 941 Ad quartum respondeo, duas illas vias non esse conformes Evangelio, unicam salutis viam, eamque angustam & arctam prædicanti. Nec ratio allata pro duabus illis viis aliud esse videtur, nisi commentum diaboli, ad decipiendas animas. Si enim Deus providere debuisset de duabus viis, sibi mutuo adversantibus, ne aliàs rebellionis & damnationis aliqui occasionem fumerent ex unica & arcta salutis via; similiter providere debuisset, ne forent evangelica mandata de diligendis inimicis, de benefaciendo iis qui oderunt nos, &c. ne ex illis aliqui rebellionis & damnationis occasionem fumerent; providere etiam debuisset, ne via mandatorum foret unica salutis via, sed duæ; via scilicet mandatorum, & via libertatis: Quod evidenter est contra Evangelium.
- 942 Ad quintum respondeo 1°. Dei interesse, ut sua mandata serventur, & per eorum observantiam à creatura honoretur, sibi que debita servitus & obedientia præstetur. Tametsi enim nullum ipsi damnum accidat ex violatione mandatorum suorum; inhonoratur equidem & contemnitur, injuriamque patitur à creatura.
- 943 2°. falsum est solum materialiter peccare, qui violat Dei legem, quam prudenter iudicat existere. Falsum item solum materialiter peccare, qui pro nihilo habet peccatum materiale, nec illud caver, quantum scit & valet. Cum lex Dei diligenda sit *super aurum & topazion*, Deusque mander, mandata sua custodiri nimis; nec minor probabilitas (magis quam minima) excusare valeat à formali peccato. Et quis dominus servum illum non reputaret formaliter prævaricatorem mandatorum suorum, qui sciens & volens ea facere auderet, quæ sibi à domino prohibita esse probabilius cognosceret, prudenterque iudicaret?
- 944 Ad sextum respondeo 1°. obligationem tutiora in dubio sectandi, contineri in omnibus Decalogi præceptis: utpote quorum unumquodque vetat, nequis sciens & volens se exponat morali periculo transgressionis eorum.

Respondeo 2°. obligationem illam, si fortè propriè non contineatur in Decalogi præceptis, omnia illa transcendere, prout generalia ista syndereseos dictamina, obligationem illam continentia: *nihil agendum quod dubites, æquum sit, an iniquum. Periculum peccati cavendum, &c.* Decalogi namque præcepta media sunt inter generalia ista dictamina, infimasque conclusiones inde deductas.

Ad septimum respondeo 1°. discursum illum nimis probare, utique non peccatorum contra legem sub opinione positam, qui contra eam faceret, ex divina revelatione certissimè agnoscentes eà prohiberi actionem quam facit.

Respondeo 2°. legem omnem debere esse communem, & omnes obligare, si omnibus sufficienter proposita sit; si autem sufficienter proposita non sit omnibus, sed aliquibus, eamque inculpate ignorent perique, sed non omnes, rationem manifestam esse, cur potius peccent qui faciunt contra eam sibi sufficienter propositam, vel culpabiliter ignoratam, quam qui faciunt contra eam inculpabiliter ignoratam, sibi que sufficienter non propositam. Quia, ut Christus Luc. 12. *Servus, qui cognovit voluntatem domini sui, & non facit, vapulabit multis. Qui autem non cognovit, & facit digna plagis (eo quòd ignorantia ipsius non sit omnino inculpata) vapulabit paucis.*

Respondeo 3°. quòd absurdissimum sit, dicere cum Probabilistis, sufficere cognitionem minus probabilem de non existentia legis, ad excusandum à culpa facientem contra eam; non sufficere autem cognitionem probabilissimam de existentia legis ad ipsum culpandum. Vel ergo illa non sufficit ad excusandum, vel ista à fortiori sufficit ad culpandum & accusandum. Cum nimis irrationabilis sit Philosophia, quæ causam probabilissimam pro lege Dei deteriorem habet, quàm causam minus probabilem pro hominis libertate.

Ad octavum responsio patebit ex dicendis 949 cap. 81. & 82.

CAPUT LXXXI.

Regula duodecima: ne probabiliorum quidem opinionum usus indistinctè licitus est.

PROBATUR 1°. ex Scriptura Proverb. 14. 950 *Est via que videtur homini justa, novissima autem ejus deducunt ad mortem.* Atqui via, quæ videtur homini justa, illa est, quam ut justam approbat, quæque per consequens videtur ipsi probabilius justa: nemo quippe approbat ut justum, nisi quod sibi probabilius videtur justum. Ergo secundum Scripturam, est via, quæ probabilius videtur justa, est tamen illicita: cum novissima ejus deducant ad mortem.

2°. interfectores Apostolorum probabilius existimantur obsequium se præstare Deo, secundum illud Joan. 16. *Venit hora, ut omnes*